

Kronkel: Stout

Onderwerp: poppenkast op de Dam te Amsterdam met Jan Klaassen, Katrijn, Pierlala, de galg, publiek en knakworst. Een kronkel (d.d. dinsdag 29 september 1964) van de Nederlandse schrijver en columnist *Simon Johannes Carmiggelt* (Den Haag, 7 oktober 1913 – Amsterdam, 30 november 1987). Carmiggelt was vooral bekend om zijn krantencolumns (*Kronkels*) in het Amsterdamse dagblad *Het Parool*.

sdag 29 september 1964 - pag. 3

Stout

EIGENLIJK zouden mijn kleinzoon en ik, die zonnige zaterdagmiddag, al weer een week of wat terug, voor het eerst in zijn leventje, naar het grote Havengebouw achter het Centraal Station gaan, want ik had roekeloos op mij genomen, om in het café op de hoogste etage, dan in het immense panorama precies zijn huis aan te wijzen. Op weg er heen passeerden we een cafetaria, maar hij had, zoals mijn tante Jo het vroeger placht uit te drukken „op 't moment nergens behoefte aan”. Voor het paleis op de Dam stond de poppenkast, zonder eng modern gedoe, maar nog helemaal klassiek, met Jan Klaassen en Katrijn, die elkaar onopzettelijk meppen en met Lange Pierlala en de man met de galg aan het slot, enfin, het leven in een notedop. Mijn kleinzoon zag het programma zes maal — ademloos. Soms kwam hij even bij mij reclameren dat „die grote jongen voor hem ging staan”, maar dan plaatste ik hem wat naar links of naar rechts en was het malheur verholpen.

Zelf keek ik voornamelijk naar het publiek. Een dun, blij meisje riep telkens, wuivend, „Dag lief poppetje” ofschoon er echt geen enkel lief poppetje in het stuk voorkomt, en een blond jongetje, dat er uitzag als een engeltje, doch zéér stout van inborst was, verzamelde al het straatvuil dat hij maar vinden kon en wierp het zó hardnekkig de poppenkast in, dat Jan Klaassen op het laatst enige knorriges vermaningen in de oer-tekst schoof en een heel mooie Surinaamse vrouw met een beige ventje op haar arm, hem ernstig kwam vermanen. Maar het hielp niet en hij ging gewoon voort, tot al het straatvuil op was.

Op het Damrak zei mijn kleinzoon opeens:

„Ik heb zo'n honger in mijn buik.”
 „En daarnet wou je niks,” antwoordde ik.
 „Toen wist ik dit praatje nog niet,” zei hij eenvoudig.

En wij gingen een eetwinkel binnen en hij verlangde iets te nuttigen, waarvan hij niet misselijk worden zou, want laatst werd hij huilend in de nacht wakker, omdat hij wél misselijk was en sprak, op de rand van zijn bedje, de bezorgde woorden: „Ik ben geloof ik zwanger,” want bijna alle vriendinnen van zijn moeder zijn in blijde verwachting en over de begeleidende verschijnselen van die gezegende staat hoort hij dus veel praten. Ofschoon zijn moeder hem, onder het aanroepen van de wetten der biologie, die nacht geruststelde, at hij zijn broodje toch met een zeker wantrouwen. Toen wij de eetwinkel verlieten, bestelde een man juist een knakworstje en buiten vroeg mijn kleinzoon:

„Knakt een knakworstje?”
 „Nou — néé...”, zei ik.
 Het kwam zo onvoorbereid.
 „Waarom heet 't dan een knakworstje?” vroeg hij, streng naar mij opkijkend, of ik de verantwoording droeg voor dat woord.

Ik bleef het antwoord schuldig en ging met hem het Havengebouw binnen.

Het machtig uitzicht op de twaalfde verdieping was, wat hem betrof, een even achteloos bekeken flop. De top zat voor hem in de lift. We gingen zestien keer op en neer.

„Ach meneer, dat vinden alle kinderen 't mooiste,” zei een grijzende vestiairejuffrouw, toen ik mijn regenjas haalde.

Terugkerend over de Dam — de poppenkast was al naar huis — vroeg hij opeens:

„Wat is eigenlijk een galg?”
 Voor afschepen met een smoesje is hij al te groot.

Ik koos mijn woorden voorzichtig.
 „Nou, kijk,” zei ik, „een galg is een houten stok met een dwarsstok en een touw. Met een lus. En die lus deden ze vroeger” (ik zei maar „vroeger”, want in Engeland is hij nog niet geweest) „om de nek van iemand die iets héél stouts gedaan had. Een ander doodgestoken of zo. En dan hingen ze hem aan dat touw op en dan ging hij ook dood.”

Stilte. Een stilte die ik me kon voorstellen.

Hij overdacht de zaak ernstig.
 Toen zei hij — ten bewijze dat er een kleine humanist in hem aan het groeien is:

„Dat vin ik eigenlijk nog veel stouterder.”

KRONKEL